

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 271/2018-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 15. augusta 2018 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], t [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Jurajom Gavalcom, Teodora Tekela 23, Trnava, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv, práv podľa čl. 8 ods. 2 a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva podľa čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky konaním Krajského súdu v Nitre vo veci vedenej pod sp. zn. 1 To 50/2014 a jeho rozsudkom sp. zn. 1 To 50/2014 z 1. júla 2014 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] odmieta pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 23. júla 2018 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie

svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na spravodlivé konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, práv podľa čl. 8 ods. 2 a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva podľa čl. 50 ods. 3 ústavy konaním Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) vo veci vedenej pod sp. zn. 1 To 50/2014 (ďalej len „napadnuté konanie krajského súdu“) a jeho rozsudkom sp. zn. 1 To 50/2014 z 1. júla 2014 (ďalej len „napadnutý rozsudok krajského súdu“).

2. Z obsahu sťažovateľom podanej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol rozsudkom Okresného súdu Nitra (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 5 T 19/2014 z 25. apríla 2016 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) uznaný vinným z obzvlášť závažného zločinu vraždy podľa § 145 ods. 1 a 2 písm. b) a písm. d) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. c) Trestného zákona a § 140 písm. b) Trestného zákona na tom skutkovom základe, že 7. februára 2013 v čase okolo 14.53 h v meste [REDAKOVANÉ]

[REDAKOVANÉ] po predchádzajúcich vyhrážkach zabitím v úmysle usmrtiť [REDAKOVANÉ] zozadu pristúpil k bývalej manželke [REDAKOVANÉ], ktorej počas chôdze vylial z umelohmotnej fľašky na oblasť hlavy ľahký technický, resp. lekárenský benzín, ktorý vzápätí zapalovačom zapálil, následkom čoho [REDAKOVANÉ] začala horieť oblasť hlavy a krku, čím jej spôsobil popáleninu oboch ušníc, tváre, krku, hrudníka, oboch rúk II. a III. stupňa s dobou liečenia a práceneschopnosťou v trvaní minimálne 6 týždňov, pričom u nej došlo k ohrozeniu životne dôležitých orgánov a bol mu uložený nepodmienečný trest odňatia slobody v trvaní 20 rokov so zaradením do ústavu na výkon trestu odňatia slobody s maximálnym stupňom stráženia.

Proti rozsudku okresného súdu podal sťažovateľ v zákonnej lehote odvolanie, o ktorom Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) rozhodol rozsudkom sp. zn. 1 To 50/2014 z 1. júla 2014 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) tak, že podľa § 321 ods. 1 písm. b) a písm. d) a ods. 3 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) zrušil rozsudok okresného súdu a podľa § 322 ods. 3 Trestného poriadku sťažovateľa uznal vinným z obzvlášť závažného

zločinu vraždy podľa § 145 ods. 1 a 2 písm. b) Trestného zákona v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. c) Trestného zákona na tom skutkovom základe, že 7. februára 2013 v čase okolo 14.53 h v meste [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] po predchádzajúcich vyhrážkach zabitím v úmysle usmrtiť [REDAKOVANÉ] zozadu pristúpil k bývalej manželke [REDAKOVANÉ], ktorej počas chôdze vylial z umelohmotnej fľašky na oblasť hlavy ľahký technický, resp. lekárenský benzín, ktorý vzápätí zapalovačom zapálil, následkom čoho [REDAKOVANÉ] začala horieť oblasť hlavy a krku, čím jej spôsobil popáleninu oboch ušnic, tváre, krku, hrudníka, oboch rúk II. a III. stupňa s dobou liečenia a práceneschopnosťou v trvaní minimálne 6 týždňov, pričom k smrti poškodenej nedošlo iba v dôsledku jej duchaprítomnosti a pomoci okoloidúcich osôb, a bol mu uložený nepodmienečný trest odňatia slobody v trvaní 20 rokov so zaradením do ústavu na výkon trestu odňatia slobody s maximálnym stupňom stráženia.

Proti rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ dovolanie podľa § 371 ods. 1 písm. c) a písm. i) Trestného poriadku, o ktorom Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) rozhodol uznesením sp. zn. 3 Tdo 87/2017 z 26. apríla 2018 (ďalej len „predmetné uznesenie najvyššieho súdu“) tak, že dovolanie sťažovateľa bolo odmietnuté podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku.

3. Sťažovateľ v sťažnosti uviedol, že *«odvolaním sa sťažovateľ domáhal zmeny právnej kvalifikácie skutku s odôvodnením, že poškodenú nechcel svojim konaním usmrtiť, čím namietal nedostatok zavinenia k následku smrti poškodenej a teda právnu kvalifikáciu skutku ako obzvlášť závažného zločinu vraždy podľa § 145 ods. 1, ods. 2 písm. b/, písm. d/ Tr. zák. v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 Tr. zák.*

Už prvostupňový súd vo svojom rozsudku č. k. 5T/19/2014 zo dňa 25.4.2014 na strane 10 rozsudku skonštatoval, že popis skutku v obžalobe nezodpovedá právnej kvalifikácii skutku, pretože z neho nevyplýva cieľ konania obvineného, preto súd skutkovú vetu doplnil.

V tomto sťažovateľ vidí porušenie jeho práv citovaných v článku II. tejto sťažnosti a predovšetkým jeho práva na obhajobu.

Až v rozsudku totiž súd definoval zavinenie trestného činu sťažovateľa, čo je neskoro z pohľadu jeho práva na obhajobu.

Popis skutku tak, ako je uvedený v prvostupňovom i odvolacom rozhodnutí, bez slovného spojenia vybratého z právnej vety „v úmysle usmrtiť“ nie je popisom skutku vyjadreného v právnej vete, teda nie je popisom pokusu obzvlášť závažného zločinu vraždy podľa § 14 ods. 1 Tr. zák. k § 145 ods. 1, ods. 2 písm. b/ Tr. zák.

Skutok uvedený v prvostupňovom i v druhostupňovom rozsudku je možné z uvedeného dôvodu nedostatkov v jeho popise posúdiť len ako dokonaný trestný čin ublíženia na zdraví podľa § 156 ods. 1, ods. 3 písm. c/ Tr. zák.

Vo výroku skutkovej vety prvostupňového i odvolacieho súdu nie je úmysel sťažovateľa usmrtiť poškodenú vyjadrený skutkovými okolnosťami, ale právnou vetou „v úmysle usmrtiť“, čo je právne neakceptovateľné a toto súdy riešili prakticky na poslednú chvíľu a bez toho, aby dali možnosť sťažovateľovi sa k tomuto vyjadriť a navrhnúť dôkazy na svoju obranu.

Popis skutku uvedený v skutkovej vete výroku o vine musí byť uvedený tak, aby jednotlivé jeho časti zodpovedali znakom skutkovej podstaty trestného činu, za ktorý bol sťažovateľ obžalovaný a uznaný vinným a sťažovateľ musí mať možnosť sa k tomuto vyjadriť vopred, nie až po právoplatnosti rozhodnutia.

Aj odvolací súd zmenil skutkovú vetu a teda skutkový stav zistený súdom prvého stupňa a doplnil do výroku skutkovej vety rozsudku vetu „pričom k smrti poškodenej nedošlo iba v dôsledku jej duchapritomnosti a pomoci okoloidúcich osôb“.

... Z uvedeného je zrejmé, že odvolací súd nepostupoval podľa citovaného ustanovenia a menil skutkovú vetu rozsudku v neprospech sťažovateľa bez odvolania prokurátora podaného v neprospech sťažovateľa a len na základe odvolania sťažovateľa, čo nie je možné.

Sťažovateľ sa domnieva, že takúto zmenu odvolací súd urobil len preto, aby tým odôvodnil právnú kvalifikáciu skutku z pohľadu jeho zavinenia a to najmä vo vzťahu k právnej kvalifikácii podľa § 14 ods. 1 Tr. zák., ktorá v rozsudku prvostupňového súdu nebola vôbec vyjadrená v skutkovej vete.

Popis skutku v rozsudku prvostupňového súdu neobsahoval právnú kvalifikáciu podľa § 14 ods. 1 Tr. zák. a odvolací súd ju do skutku vsunul zmenou rozhodnutia v

neprospech obvineného (sťažovateľa), čo je v danej veci vylúčené, pričom zmenu rozhodnutia v neprospech sťažovateľa možno vyvodit' z doplnenej formulácie popisu skutku.

Sťažovateľ sa k takto vykonanému doplneniu tak zásadných otázok do skutkovej vety nemal v priebehu konania možnosť vyjadriť a tiež je potrebné skonštatovať, že ide o doplnenie, ktoré je nejednoznačné a vyvoláva celý rad otázok v tom, akú duchaprítomnosť poškodenej má súd na mysli, v čom má spočívať.

Taktiež pomoc okoloidúcich osôb nie je v skutkovej vete definovaná so zameraním na následok.

Takto odvolací súd vytvára aj v skutkovej vete, neuvedením rozhodujúcich skutočností pre posúdenie zavinenia sťažovateľa ako je predovšetkým množstvo benzínu, ktoré pri skutku použil a uvádzaním nejasných formulácií o duchaprítomnosti poškodenej a pomoci iných osôb a ich vplyvu na následok, dojem, že sťažovateľ konal v úmysle poškodenú usmrtiť.

Toto všetko pritom patrí k dôkaznej situácii, ktorá sa vytvorila súdmi bez toho, aby sa sťažovateľ mohol voči nej v spravodlivom procese brániť.

Dovolací súd takýto postup súdov akceptoval s tým, že sťažovateľ právo na obhajobu aktívnym spôsobom využíval, a to jednak osobne, ako aj prostredníctvom obhajcu, s čím však sťažovateľ nesúhlasí, pretože k tomu v dôsledku zmien skutkovej vety nezodpovedajúcej právnej kvalifikácii tak, aby tomu zodpovedala, nemal možnosť v rozsahu, v akom právo na obhajobu zahŕňa skutočnú možnosť obhajoby.

V zásade je potrebné podľa sťažovateľa vyriešiť otázku, či je možné, aby práve on bol tou stranou trestného konania, ktorá sa až v závere trestného konania dozvedá náležitosti skutkovej vety trestného činu, za ktorý bola odsúdená a nemá možnosť sa k jednotlivým okolnostiam trestného činu v jeho konečnej právnej kvalifikácii v priebehu konania vyjadriť.

Sťažovateľ zdôrazňuje, že popis skutku v rozsudku prvostupňového súdu neobsahoval právnu kvalifikáciu podľa § 14 ods. 1 Tr. zák. a odvolací súd ju do skutku vsunul zmenou rozhodnutia v neprospech sťažovateľa.

Toto súd urobil napriek tomu, že napríklad v časti týkajúcej sa právnej kvalifikácie spáchania trestného činu z osobitného motívu-pomsty, čo prvostupňový súd nepremietol do

právnej kvalifikácie skutku, zaujal odvolací súd názor, že v dôsledku absencie odvolania prokurátora v neprospech sťažovateľa, toto napraviť nemôže.

Ďalšie okolnosti v neprospech sťažovateľa však „napravoval“, v čom sťažovateľ vidí aj logický, nielen právny rozpor.

Toto všetko akceptoval aj dovolací súd a poukázal na odôvodnenie odvolacieho súdu.».

4. Na základe uvedeného sťažovateľ v petite navrhuje, aby ústavný súd vydal nález, ktorým vysloví porušenie jeho v bode 1 označených základných práv v napadnutom konaní krajského súdu a napadnutým rozsudkom krajského súdu. Ďalej sa sťažovateľ domáha zrušenia napadnutého rozsudku krajského súdu a priznania náhrady trov právneho zastúpenia v sume 355,64 €.

II.

5. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

6. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

7. Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu (sťažnosti) podľa ustanovení § 20, § 50 a § 53 zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie.

8. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

9. Podľa § 20 ods. 2 zákona o ústavnom súde k návrhu na začatie konania sa musí pripojiť splnomocnenie na zastupovanie navrhovateľa advokátom, ak tento zákon neustanovuje inak. V splnomocnení sa musí výslovne uviesť, že sa udeľuje na zastupovanie pred ústavným súdom.

10. Ústavný súd je štátny orgán (nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti) a v súlade s čl. 2 ods. 2 ústavy môže konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Ústavný súd sa preto musí dôsledne riadiť vymedzením svojich právomocí vyplývajúcich z čl. 125 a nasledujúcich ústavy a ďalej konkretizovaných v zákone o ústavnom súde a pri predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde môže prijať na ďalšie konanie iba také podanie, ktoré spĺňa všetky náležitosti kvalifikovaného návrhu ustanovené týmto zákonom. Poskytnutie ochrany ústavnosti ústavným súdom však predpokladá splnenie všetkých ústavných a zákonných predpokladov a podmienok konania pred ústavným súdom vrátane splnenia zákonom predpísaných náležitostí sťažnosti (m. m. III. ÚS 663/2014).

11. Ústavný súd, poukazujúc na dikciu ustanovenia § 20 zákona o ústavnom súde, taktiež zdôrazňuje, že hoci sťažovateľ prostredníctvom kvalifikovaného zástupcu so sťažnosťou doručil i splnomocnenie pre advokáta na zastupovanie v konaní pred ústavným súdom, predmetné splnomocnenie bolo udelené iba na podanie ústavnej sťažnosti proti dovolaciemu uzneseniu najvyššieho súdu.

12. Ústavný súd v zhode so svojou skoršou judikatúrou považuje za potrebné zdôrazniť, že zmyslom inštitútu splnomocnenia je, že sa udeľuje inej osobe v rozsahu presne vymedzenom splnomocniteľom, pričom splnomocniteľ uvedeným úkonom dáva tretím osobám najavo, v akom rozsahu ho splnomocnená osoba zastupuje.

13. Vyplývajú z už uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že splnomocnenie udelené advokátovi na zastupovanie v konaní pred ústavným súdom (ako obligatórna náležitosť návrhu na začatie konania pred ústavným súdom v zmysle § 20 ods. 2 zákona o ústavnom súde) nebolo udelené na zastupovanie sťažovateľa vo veci namietaného porušenia jeho v bode 1 označených základných práv v napadnutom konaní krajského súdu a napadnutým rozsudkom krajského súdu (ale výlučne len na zastupovanie v konaní pred ústavným súdom v rozsahu predmetného uznesenia najvyššieho súdu, pozn.).

14. Ústavný súd v tejto súvislosti zdôrazňuje, že nedostatok v zákonom predpísaných náležitostiach, aký vyplýva z podania sťažovateľa, nie je povinný odstraňovať z úradnej povinnosti. Na taký postup slúži inštitút povinného právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom. Z publikovanej judikatúry jednoznačne vyplýva, ako ústavný súd posudzuje nedostatok zákonom predpísaných náležitostí podaní účastníkov konania (napr. IV. ÚS 77/08, I. ÚS 368/2010, III. ÚS 357/2010, II. ÚS 309/2010, I. ÚS 162/2010, IV. ÚS 234/2010, III. ÚS 206/2010, IV. ÚS 159/2010, IV. ÚS 213/2010, IV. ÚS 134/2010).

Ústavný súd v tejto súvislosti už vo svojom uznesení sp. zn. II. ÚS 117/05 z 11. mája 2005 uviedol: „Podľa § 18 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov advokát je povinný dôsledne využívať všetky právne prostriedky, a takto chrániť a presadzovať práva a záujmy klienta. Tieto povinnosti advokáta vylučujú, aby ústavný súd nahradzoval úkony právnej služby, ktoré je povinný vykonať advokát tak, aby také úkony boli objektívne spôsobilé vyvolať nielen začatie konania, ale aj prijatie sťažnosti na ďalšie konanie, ak sú na to splnené zákonom ustanovené predpoklady. Osobitne to platí pre všetky zákonom ustanovené náležitosti úkonov, ktorými začína konanie pred ústavným súdom.“

15. Aj v tomto ohľade naďalej zostáva v platnosti zásada „vigilantibus iura scripta sunt“, t. j. bdelým patrí právo, a to o to zvlášť, ak ide o osoby práva znalé (napr. advokát).

16. Uvedený nedostatok zákonom predpísaných náležitostí sťažnosti sťažovateľa bol dôvodom na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde, tak ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

17. Keďže sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

18. Nad rámec ústavný súd poznamenáva, že v sťažnosti je oddelený petit od jej ostatných častí. Ústavný súd je podľa § 20 ods. 4 zákona o ústavnom súde viazaný návrhom na začatie konania. Viazanosť ústavného súdu návrhom sa vzťahuje zvlášť na návrh výroku rozhodnutia, ktorého sa sťažovateľ domáhal. Ústavný súd môže rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorý označil za porušovateľa svojich práv (čl. 2 ods. 2 ústavy).

19. Vzhľadom na to, že sťažovateľ nenamietal v petite aj porušenie jeho v bode 1 označených základných práv predmetným uznesením najvyššieho súdu, ústavný súd sa nemohol zaoberať ústavnou udržateľnosťou predmetného uznesenia najvyššieho súdu, keďže je petitom podanej sťažnosti viazaný (§ 20 ods. 4 zákona o ústavnom súde).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. augusta 2018